

УДК 330.1

Куцьк В.І.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки**Львівського торговельно-економічного університету***ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ІНТЕГРОВАНИХ КОРПОРАТИВНИХ СИСТЕМ**

Актуальність статті полягає у необхідності виявлення та дослідження особливостей структури та важелів впливу на організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності інтегрованих корпоративних систем. Метою статті є обґрунтування доцільності вивчення ознак, функцій та методів реалізації організаційно-економічного механізму управління ефективністю інтегрованих корпоративних систем. Застосовано аналітичні та експертні методи дослідження, що дають змогу повною мірою висвітлити шляхи досягнення поставленої мети. У статті зазначено основні підходи до визначення категорії «організаційно-економічний механізм інтегрованих корпоративних систем».

Ключові слова: інтегровані корпоративні системи, організаційно-економічний механізм, ефективність управління.

Куцьк В.И. ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ УПРАВЛЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ИНТЕГРИРОВАННЫХ КОРПОРАТИВНЫХ СИСТЕМ

Актуальность статьи заключается в необходимости выявления и исследования особенностей структуры и рычагов влияния на организационно-экономический механизм управления эффективностью деятельности интегрированных корпоративных систем. Целью статьи является обоснование целесообразности изучения признаков, функций и методов реализации организационно-экономического механизма управления эффективностью интегрированных корпоративных систем. Применены аналитические и экспертные методы исследования, позволяющие в полной мере осветить пути достижения поставленной цели. В статье указаны основные подходы к определению категории «организационно-экономический механизм интегрированных корпоративных систем».

Ключевые слова: интегрированные корпоративные системы, организационно-экономический механизм, эффективность управления.

Kutsyk V.I. ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF EFFICIENCY MANAGEMENT OF THE ACTIVITIES OF INTEGRATED CORPORATE SYSTEMS

The article is devoted to the identifies and studies directions of the structural changes in the national economy to increase the efficiency of integrated corporate systems. The purpose of the article is to substantiate the feasibility of structural changes in the aspect of selected areas, which will ensure the growth of the effectiveness of the national economy as a whole and in terms of the main components. Analytical and expert research methods are used to fully reflect the ways of achieving the goal. The article outlines the main problems of the functioning of integrated corporate systems in the national economy: the monopolization of industries through excessive concentration of capital, the incomplete execution of incentive functions taxes, a high percentage of economic shadowing and, as a consequence, corruption at each level of decision-making, both at the local and at the state level levels.

Keywords: integrated corporate systems, antitrust laws, shadowing of economy, preferential taxation, innovative infrastructure.

Постановка проблеми. На сучасному етапі, коли у вітчизняній економіці інтеграційні процеси стають усе більш значними, великі інтегровані корпоративні системи відіграють визначальну роль у забезпеченні стійкого економічного зростання та підвищенні ефективності виробництва.

Враховуючи масштаби діяльності інтегрованих корпоративних систем та складність їх діяльності, зазначимо, що успішність таких структур залежить від організаційно-економічного механізму управління ефективністю їх діяльності, який охоплює сукупність економічних та організаційних важелів та методів, за допомогою яких здійснюється управління виробничими, фінансово-економічними процесами та відносинами, для ефективного впливу на кінцеві результати діяльності інтегрованих корпоративних систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню інтеграційних механізмів приділено увагу в роботах Л. Абалкіна, З. Варналія, М. Войнаренка, Р. Капелюшнікова, М. Колосовського, П. Куликова, Ю. Лузана, В. Мочерного, Б. Райзберга, О. Савченко, Д. Стеценка, Т. Сахно, Ю. Осипова, В. Хачатурова А. Шаститко Ю. Яременка.

Мета статті полягає у виявленні проблем у функціонуванні та зростанні ефективності організаційно-економічного механізму управління інтегрованими корпоративними системами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливість формування організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності в інтегрованих корпоративних системах зумовлює детальне обґрунтування поняття «організаційно-економічний механізм».

Найбільш конкретне визначення сутності категорії «організаційно-економічний механізм» дає В. Мочерний [1], який характеризує його як систему основних форм, методів, важелів використання економічних законів, розв'язання протиріч суспільного виробництва, а також формування потреб, створення системи стимулів і узгодження економічних інтересів основних класів і соціальних груп.

На основі досліджень множини визначень різних дослідників варто трактувати категорію «організаційно-економічний механізм» як сукупність методів управління, аналізу, контролю, оцінки діяльності суб'єктів господарювання та заходів з організації їх діяльності, а також систему прогнозування і планування розвитку суб'єкта господарювання та інформаційного забезпечення для створення більш ефективного та якісного управління й які в сукупності забезпечать досягнення інтересів та кінцевих цілей суб'єкта господарювання.

Так, дослідження трактування категорії «організаційно-економічний механізм управління ефективністю господарської діяльності» дає можливість

виділити два основні його складники, а саме організаційний та економічний (рис. 1).

Опираючись на думку І. Фесенко [5], варто зауважити, що економічний складник організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності інтегрованих корпоративних систем відповідає за фінансове забезпечення та здійснює контроль та оцінку ефективності діяльності, а організаційний складник включає організацію економічних цілей, обґрунтування методів організації і регулювання діяльності, впровадження прогресивних форм організації праці та ефективної системи мотивації діяльності.

Отже, організаційний та економічний складники організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності інтегрованих корпоративних систем доповнюють один одного та утворюють комплексний організаційно-економічний механізм управління ефективністю господарської діяльності інтегрованих корпоративних систем.

Ефективність характеризує величину ефекту, що припадає на одиницю здійснених витрат. Показники ефективності є будуть більш суттєвими під час розрахунку для всієї інтегрованої корпоративної системи у цілому. У цьому разі можна отримати точні значення доходності інвестиційного капіталу та власного капіталу. Економічний складник організаційно-економічного механізму ефективності господарської діяльності інтегрованих корпоративних систем, окрім якісних показників популяризації торгової марки, формування позитивного іміджу діяльності, базується на системі показників ефективності економічної привабливості інвестиційних проектів системи, зростання

рівня доходності цінних паперів, організаційної ефективності об'єднання і кожного складника зокрема, фінансової безпеки та надійності.

Велике значення для розкриття сутності організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності інтегрованих корпоративних систем мають його ознаки, а саме: елементна, функціональна та процесна [7]. Слід зазначити, що визначення такої ознаки, як «елементна», дещо некоректне, оскільки вона розглядає організаційно-економічний механізм як систему. Доречно запропонувати змінити її назву на «системну», виходячи зі змістовного наповнення.

Варто запропонувати перелік ознак, які деталізують та чіткіше окреслюють призначення організаційно-економічного механізму управління діяльністю інтегрованих корпоративних систем, тому пропонуємо такий перелік ознак, як: рівень цілісності, системності, економічного потенціалу та функціонального призначення (рис. 2).

Варто зазначити, що функціонування організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності інтегрованих корпоративних систем проявляється в сукупності економічних важелів та методів. У результаті їх органічної дії відбувається формування економічних відносин, забезпечуються інтереси зацікавлених сторін, їх корпоративні права, і, як наслідок, формуються оптимальні бізнес-процеси, які враховують умови зовнішньоекономічного середовища.

Що стосується методів організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності інтегрованих корпоративних

Рис. 1. Основні складники та функції організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності інтегрованих корпоративних систем

Джерело: розроблено автором на основі [2-4]

систем, то до основних належать також економічні й організаційні.

Економічні методи організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності інтегрованих корпоративних систем – це методи, які реалізують матеріальні інтереси у виробничих процесах чи будь-якій іншій діяльності з використанням товарно-грошових відносин. Зазначені методи мають два аспекти реалізації, а саме:

1. Характеризує процес управління, зорієнтований на використання створеного на загальнодержавному рівні економічного сегмента зовнішнього середовища. Його суть полягає у формуванні системи оподаткування суб'єктів господарювання, визначенні дієвої амортизаційної політики, яка сприяла б оновленню (відтворенню) матеріальних і нематеріальних активів підприємства, встановленні державою мінімального рівня заробітної плати та пенсій.

2. Пов'язаний з управлінським процесом, який орієнтований на використання таких різноманітних економічних важелів, як фінансування, кредитування, ціноутворення, штрафні санкції тощо.

Організаційні методи організаційно-економічного механізму управління інтегрованих корпоративних систем являють собою комплекс способів і прийомів впливу на працівників, які ґрунтуються на використанні організаційних відносин та адміністративній владі керівництва. Зазначені методи поділяють на:

1. регламентні, зміст яких полягає у формуванні структури та ієрархії управління, делегуванні повноважень і відповідальності певним категоріям працівників фірми, визначенні орієнтирів діяльності підлеглих, наданні методично-інструктивної та іншої допомоги виконавцям;

2. розпорядчі методи управління, які охоплюють поточну (оперативну) організаційну роботу і базуються, як правило, на наказах керівників підприємств (організацій). Ці методи передбачають визначення конкретних завдань для виконавців, розподіл цих завдань між ними, контроль виконання, проведення нарад із питань поточної діяльності фірми (підприємства, організації) [8].

Використання зазначених методів організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності інтегрованих корпоративних систем забезпечує дотримання правових норм та повноважень, а від правильності їх застосування залежить ефективність функціонування суб'єкта господарювання.

Розглянувши складники організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності інтегрованих корпоративних систем, його ознаки, важелі та методи, можемо сформулювати і його завдання, до яких на нашу думку слід віднести такі:

- формулювання відповідно до вимог часу стратегічних цілей інтегрованих корпоративних систем;
- окреслення шляхів та критеріїв досягнення стратегічних цілей;
- виявлення ключових факторів, від яких залежить результативність господарської діяльності інтегрованих корпоративних систем;
- прогнозування результативності та ефективності господарської діяльності учасників інтегрованих корпоративних систем;
- аналіз зовнішньоекономічного середовища інтегрованих корпоративних систем;
- оцінка наявних ресурсів інтегрованих корпоративних систем;

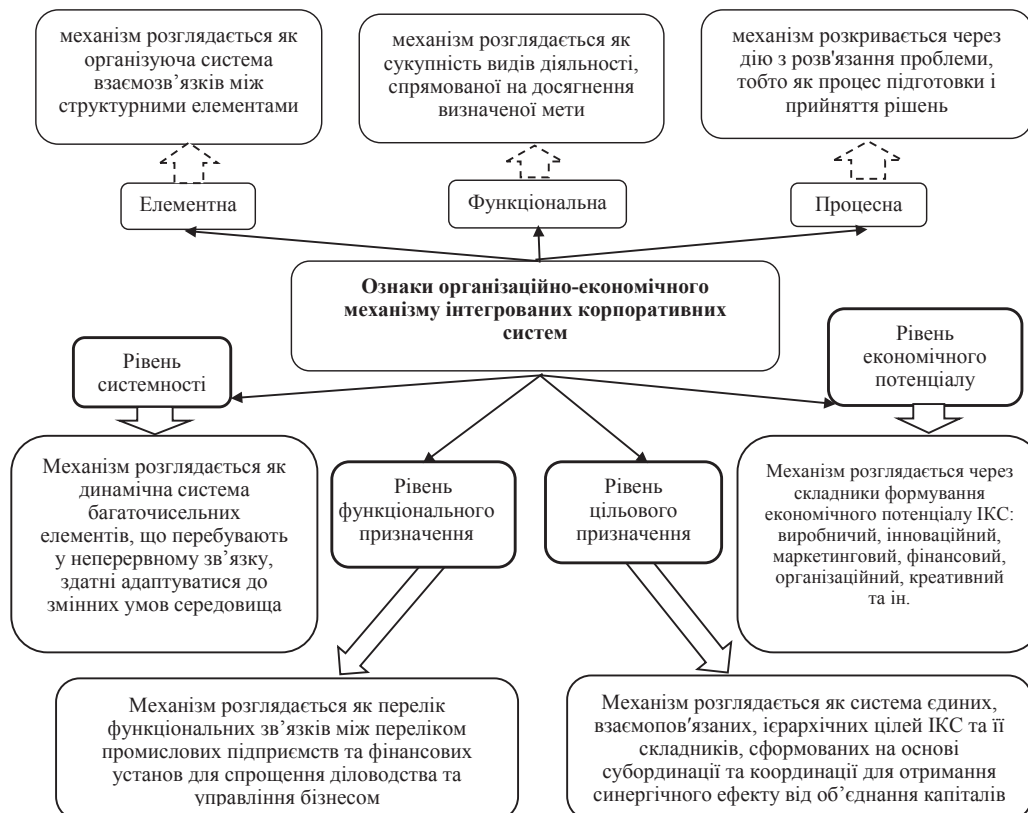

Рис. 2. Ознаки організаційно-економічного механізму інтегрованих корпоративних систем

Джерело: авторська розробка на основі [1; 3; 5]

- виявлення факторів ризику;
- здійснення пошуку й обґрунтування нових цілей розвитку інтегрованих корпоративних систем з урахуванням їх пріоритетності.

Дедалі більшого значення для формування дієвого та ефективного організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності в інтегрованих корпоративних системах в умовах світової фінансової кризи набуває стратегічний аналіз зовнішнього середовища. Це пов'язано з тим, що стан і напрям розвитку зовнішнього середовища певною мірою визначають можливості інтегрованих корпоративних систем щодо локалізації кризи та виходу з неї. Слід зазначити, що зовнішнє середовище є джерелом, що забезпечує інтегровані корпоративні системи ресурсами, які необхідні для підтримки його внутрішнього потенціалу.

Оцінка складових компонентів макросередовища інтегрованих корпоративних систем, встановлення зв'язків між ними дадуть змогу виявити сильні та слабкі сторони інтегрованих корпоративних систем, оцінити можливості і загрози, а також активізувати їх діяльність та підвищити ефективність та сформувати дієвий та ефективний організаційно-економічний механізм управління ефективністю господарської діяльності в інтегрованих корпоративних системах для їх ефективного функціонування в сучасних умовах.

Загалом формування організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності в інтегрованих корпоративних системах відбувається згідно із загальними принципами управління, а саме:

- врахування дії економічних законів ринкових відносин – дає змогу підвищити ефективність використання ресурсів;
- врахування дії законів організації структур і процесів – дає змогу підвищити якість управління;
- врахування наукових підходів до управління;
- орієнтація на певні ринки та потреби;
- застосування сучасних інформаційних технологій для системної і комплексної автоматизації управління;
- застосування сучасних методів аналізу та прогнозування;
- застосування в системі управління стратегічного маркетингу, мотивації та регулювання [9].

Отже, оскільки головною метою створення інтегрованих корпоративних систем є отримання більш високих фінансових результатів від спільної діяльності її членів порівняно з результатами їх діяльності за рам-

ками інтегрованого об'єднання, а основним фінансовим результатом їх діяльності є прибуток, тому питанням, які стосуються організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності в інтегрованих корпоративних системах, та напрямам його вдосконалення слід приділяти більше уваги та постійно працювати над їх удосконаленням.

Висновки. У підсумку зазначимо, що формування організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності інтегрованих корпоративних систем є складним процесом і потребує врахування всіх його складників, елементів, методів та законів розвитку.

Формування дієвого організаційно-економічного механізму управління ефективністю господарської діяльності інтегрованих корпоративних систем сприятиме вирішенню однієї з найважливіших проблем сучасного господарювання – підвищення конкурентоспроможності українських підприємств.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Мочерний С.В. Економічна теорія: [посібник] / С.В. Мочерний. – К.: Академія, 2001. – 656 с.
2. Куликов П.М. Економіко-математичне моделювання фінансового стану підприємства: [навч. посіб.] / П.М. Куликов, Г.А. Іващенко. – Харків: ХНЕУ, 2009. – 178 с.
3. Савченко О.В. Сутність та складові організаційно-економічного механізму стимулювання інноваційної діяльності на підприємстві / О.В. Савченко, В.П. Соловійов // Ефективна економіка. – 2013. – № 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2635>.
4. Лузан Ю.П. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку агропромислового виробництва України: теоретично-методологічний аспект / Ю.П. Лузан // Економіка АПК. – 2011. – № 2. – С. 3-12.
5. Фесенко І.А. Організаційно-економічний механізм управління ресурсним потенціалом вугледобувних підприємств / І.А. Фесенко // Вісник економічної науки України. – 2010. – № 1. – С. 138-142 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/454511>.
6. Бидик А. Удосконалення організаційно-економічного механізму сільськогосподарського виробництва / А. Бидик // Наукові записки. – 2006. – Вип. 15. – С. 86.
7. Полозова Т.В. Сутність організаційно-економічного механізму функціонування підприємств промисловості / Т.В. Полозова, Ю.В. Овсюченко // Вісник МСУ. – 2005. – Т. VIII. – № 1-2. – С. 63-65.
8. Іванілов О.С. Економіка підприємства / О.С. Іванілов. – К.: ЦУЛ, 2009. – 728 с.
9. Русин-Гриник Р.Р. Сутність та структура організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства / Р.Р. Русин-Гриник // Науковий вісник НЛТУ. – 2010. – Вип. 20(5). – С. 240-247.